

Minnen från en husägare, som länge bott på Notariegränden

1960-talet var en omvälvande tid för Norra Fäladen. Det hände mycket under denna period, en lerig åkermark förvandlades till en ny stadsdel i Lund. Här skulle så småningom bo cirka 9000 människor, varav 2000 skulle vara studenter och då behövdes bostäder, skolor, affärer och vägar mm. Det byggdes överallt från området, där jag bor, till Vittnesgränden, grannen på andra sidan vägen, Vita byn, Nyckelkroken, Gilleskroken mm till Klosterängsvägen i öster. Under några intensiva byggnadsår byggdes enplansvillor, radhus och hus med bostads- eller hyresrätter.

Den mark, som nu bebyggdes, var från början en kal och ogästvänlig åkermark. Här fanns en seminestation, som när byggandet av Konsum och ICA tog fart, flyttades till Hörby. Det fanns också några bondgårdar på nuvarande Ladugårdsmarken, där bönderna odlade gröna ärtor åt Felix. Jag minns hur de stora skördetröskorna gick varma i mitten av sommaren när ärtorna skulle bärgas. Där fanns även en stor gård, där scouterna i Lund höll till.

Ett annat roligt minne från de första åren på Norra Fäladen är när våra barn och även vi vuxna ibland på vintrarna kunde åka skidor på Ladugårdsmarken. Men oftast var det bara lite snö. Därför var det lätt att köra omkull på någon jordkoka, som stack upp lite här och där., men inga allvarliga tillbud inträffade vad jag minns. Min gode vän på Protokollgränden berättar och minns att han tränade här inför kommande Vasalopp.

Men jag minns också andra vintrar när snön låg djup och minusgraderna var många. En julafton var det hela 19 minusgrader. Då vägrade vår lilla hund, Bamse, att gå ut på kisserundan för natten. Vi fick fösa ut honom i trädgården.

En annan vinter, jag tror det var vintern 1965, vräkte snön ner. Min man, Leif, var då platschef för bygget uppe på Nyckelkroken. Han hade arbetare, som inte kunde ta sig hem utan måste sova över.

Vi bodde på den tiden på Sofiavägen. Goda råd var nu dyra. Vi samlade ihop vad vi kunde av mat, dryck och filtar och lastade allt på våra cyklar. Sedan drog vi våra cyklar i den djupa snön över åkrarna till Nyckelkroken. Vi fick här ett varmt och tacksamt mottagande.

De första husägarna flyttade in på Protokollgränden 1968. De fick nära till Svenshögsskolan, nuvarande Fäladsskolan, en låg- och mellanstadieskola, som nu var under uppbyggnad, och nära till förskolan, Saltkråkan. De fick också nära till torget. Där byggdes det hus, alla i rött tegel, så även kyrkan. Enhetlighet var ordet för dagen. Dock fanns det ännu inte några affärer. Därför måste de gå till Delfinen och butiken där för att handla. Jag vill minnas att butiken hette Foodman.

Det fanns heller inga iordningställda lekplatser där de små barnen kunde leka. Det var rena leran utanför husen på Protokollgränden. En dag kommer ett litet barn inrusande till Kerstin i köket på Protokollgränden 15. - Kerstin, Kerstin, skynda dig! Mats sitter fast. Han kan inte komma loss. Kerstin fick springa ut och där stod då Mats fast i sina stövlar. Hon fick dra loss honom ur leran men stövlarna fick bli kvar.

En liten gångstig ledde från Protokollgränden till torget. Här var det liv och rörelse. Kontrasten mot idag är stor. I dag känns torget trist och folktomt, men på 1970-talet var det annorlunda. Här fanns det mesta att få för både kropp och själ. Man behövde inte åka till stan för att

uträtta sina ärenden. Här fanns det mesta: butikerna ICA och Konsum sida vid sida, folktandvård, privattandläkare Leif Alenmyr, barnavårdscentral, vårdcentral, pressbyrå, apotek, kemptvätt, bank, post, en herrfrisör, Kammaren damfrisör, Ramklints konditori, blomsteraffär, en butik för märkeskläder och framför allt vår blomsterkvinna, Gunnel, som stod på torget i ur och skur och sålde sina blommor. Hon hade alltid ett leende och vänligt ord till sina kunder eller till dem, som bara passerade förbi. Hon var en riktig glädjespridare. Damfriseringen finns fortfarande kvar under namnet Kammaren. Den har haft flera olika ägare under årens lopp.

Ibland hände det att en och annan grönsakshandlare kom till torget för att sälja sina produkter. De var omtyckta men tyvärr stannade de inte kvar så länge. Ibland gästades torget också av någon klädförsäljare. Till advent kom granförsäljarna. Den kommersen lever kvar än i dag. Det är en fin tradition.

Några år in på 1970-talet fick torget en egen huskatt, en hemlös katt, som kallades Tusse och som blev allas vår kelgris och maskot. Han höll till i blomsteraffärens skyltfönster och blev nog med åren en ganska bortskämd herre. Han matades gärna, helst då med leverpastej inköpt på ICA. Han fick några år bland oss och saknaden var stor när han inte längre fanns där i skyltfönstret. Tusse finns nu avbildad på den minnessten som ligger strax utanför kyrkan.

Vår kyrka heter Sankt Hans kyrka. Den invigdes 1971 och ligger i ena änden av torget. Biskop Olle Nivenius var hedersgäst och invigningstalare. Sitt namn har kyrkan fått efter ett helgon, Sankt Hans, som också har en källa på nuvarande Sankt Hans - området uppkallad efter sig. Den lär finnas på andra sidan av Svenshögsvägen. Kyrkan står för den andliga spisen. Den vill vara en levande och välkomnande kyrka och finnas till för oss alla både i helg och i söcken.

Jag och min sambo, Leif, kom båda till Lund hösten 1960. Jag kom för att påbörja mina studier vid universitetet och Leif för att jobba inom byggnadsbranschen. Han var sedan några år utbildad byggnadsingenjör i Danmark. Det var för honom lättare att få arbete i Sverige än i Danmark. Han sökte och fick anställning hos den stora byggfirman Harry Karlsson AB i Lund. Månadslönen var då 800 kr och den var vi två att leva på. Vi ville inte ta studielån, så vi hankade oss fram så gott vi kunde.

Som jag tidigare nämnt flyttade de första husägarna in i sina hus på Protokollgränden under året 1968. De övriga två gränderna kom att heta Paragrafgränden och Notariegränden. Hela vårt område, Advokaten, är indelat i fyra kvarter: Advokaten, Stadsfiskalen, Vittnet och Svaranden. Notariegränden var det område som bebyggdes sist. I allt byggdes här 92 hus. De flesta, som då flyttade in var småbarnsföräldrar och hemmafruar i åldern 35 till 40 år. Endast en person var pensionär, men han bodde här bara ett år.

Det sjöed nu av liv och rörelse i gränden. Lekplatser anlades, där mammorna kunde träffas, medan barnen gungade eller lekte i sandlådorna. På ena sidan av lekplatsen planterades vinbärsbuskar till glädje för oss alla, barn som vuxna. De finns ännu kvar, har föryngrats en del men ger fortfarande god skörd. Det planterades också berberis, taggiga buskar på lekplatserna. De var till stor förtret för barnfamiljerna. När barnen spelade fotboll eller kastade boll, hamnade ofta bollarna i dessa taggiga buskar.

Jag och Leif gifte oss på sommaren 1964. Fem år senare flyttade vi in i vårt på Notariegränden. Vilken lycka! Vi tvekade länge innan vi bestämde oss för huset. Vår ekonomi var inte den bästa och 132 000 kr var mycket pengar på den tiden men det fanns ju möjlighet att

få lån på bra villkor. Vår tvekan gjorde att vi gick miste om det stora hörnhuset vid vändplatsen. Det hade vi gärna velat ha men efteråt ångrade vi aldrig köpet av hus på Notariegränden 52.

Vårt hus ligger allra längst ner i området med garage och sopkärl längst upp vid den stora parkeringsplatsen. Det är idag lite jobbigt när man har svårt för att gå. Jag har däremot nära till busshållplats nr 4, bara att gå tvärs över vägen. Jordabalksvägen är bussens ändhållplats. Den kom till långt senare. Minns inte riktigt vilket år. Bekvämt och bra att ha den så nära.

Arkitekten som ritade våra hus hette Ingeborg Hammarskjöld-Reiz. Hon var utbildad vid Chalmers i Göteborg och i Göteborg byggde man husen i trä. I Lund, dit hon så småningom kom, måste hon lära sig att jobba med tegel som byggnadsmaterial. I Lund hade hon sedan från 1945 fram till sin död 1994 ett eget arkitektkontor.

Ingeborg tycks ha varit en märklig kvinna långt före sin egen tid. Hon ville bygga enkla villor med platta tak och öppen planlösning invändigt. Detta var unikt för den tidens byggande. Hon ömmade för den enkla människan och hennes bostadssituation. Det berättas att hon köpte sig en cykel och for runt i bygden för att intervju folk. Hon ville studera och lära sig allt om hur man bygger med tegel. Hennes hus skulle vara stilrena och funktionalistiska. Hon intresserade sig särskilt för barnrika familjer. En del lundabor fnös åt hennes byggnader. De kallade husen nedsättande för margarinlådor.

Våra hus är s k atriumhus. De uppfördes under åren 1968 och 1969. Det fanns tre typer av hus, som man kunde välja bland: ett gavelhus på 117 kvm, ett mellanhus på 111 kvm och ett gavelhus på 111 kvm. Flera av våra goda vänner och arbetskamrater till Leif valde också att köpa hus här på området.

Husen hade tre sovrum, matplats, vardagsrum, kök med öppen planlösning till vardagsrum, så man hade direktkontakt med varandra om man ville prata eller titta på teve samtidigt som man lagade mat etc. Vidare bestod huset av grovkök, klädkammare, badrum, duschrum och källare. Efter en tid gjorde vi om vår klädkammare till arbetsrum och kontor och satte in skåp längs ena väggen i ett av sovrummen.

Vi gjorde också källaren större och fick då plats för både verkstad, mangelrum och matkällare. Till husen hörde två takfönster. Ville vi ha flera, fick vi köpa och betala dem själva.

Husen fick två entrédörrar. Radhusen i Tyresö var förebild men de hade bara en ingång. Tanken var att, om man så önskade, kunna hyra ut ett rum till någon student eller till en barnflicka om man anställde en sådan. Många studenter hade svårt att få bostad i Lund. Det saknades bostäder för dem. Arkitekten Ingeborg tyckte därför att av de hus, som byggdes på Norra Fäladen, skulle flera av dem byggas för studentfamiljer med barn.

På väggarna, dörrkarmarna och taken invändigt var det vit plast som gällde. Jag ogillade denna plast. Vi, Leif och jag, var båda rökare och på den tiden rökte man inomhus. Det syntes med tiden på den vita plasten. Den såg aldrig ren ut och dessutom, antar jag, var den nog brandfarlig. Därför bytte vi snart ut plasten mot trä i taken och tapeter på väggarna. På väggen vid matplatsen hade vi en terrakottafärgad fondtapet och i ett av rummen en sjögrästatpet, vilket var mycket modernt på 1970-talet. Orange och brunt i inredningen var modiefärger. Gardinerna var oftast orange och soffan i vardagsrummet hade brunt tyg. Gardiner i Marimekkotyger var en vanlig inredningsdetalj, gärna stora mönster i rött och gult.

Till våra hus hörde också ett uthus, som var tänkt att ha cyklar och barnvagnar i. I mitt tycke var och är denna bod alltför långsmal och trång. Svårt att få plats med jord, säckar och trädgårdsredskap mm. Flera cyklar fanns det heller inte plats för.

Varje hus har en liten inbyggd trädgård. Grinden bestod av två delar, en övre och en nedre. Med båda stängda hade vi fullständig avskildhet från omgivningen. Med den övre delen öppen visade man öppenhet mot grannarna och mot folk, som gick förbi. Utanför, på bägge sidor om grinden, anlades rabatter. I rabatten till höger om grinden planterades rosor. Vi fick rosen Peace, grannen fick en rosa, som hette Queen Elisabeth. Vartannat hus skulle alltså ha gula rosor, vartannat hus rosa.

I den andra rabatten till vänster om grinden planterades bl.a. ginst. Den skulle på våren glädja oss med sina lysande gula blommor. Längs långväggen sattes jasminbuskar. Sorgligt nog trivdes de inte där på baksidan av huset. Det var alltför mycket skugga där.

Till våra bilar byggdes också garage och stora parkeringsplatser, samt en gemensam tvättstuga, som vi delade med våra grannar, som bor på Vittnesgränden. Automaterna var först inställda på en krona, senare höjdes priset till fem kronor. Tvättstugan utnyttjades med tiden alltmera sällan. De flesta av oss skaffade sig egna tvättmaskiner. För egen del var det obekvämt att ta tvätten ända bort till andra delen av området. Det blev helt enkelt för jobbigt, tyckte jag.

Med husköpen följde även en rad förpliktelser. Vi fick minsann inte göra vad vi ville med våra hus, inte måla det i andra färger, inte plantera andra växter än de som fanns där i rabatterna, inte parkera bilarna utanför husen etc. Det skulle vara ett enhetligt område.

Jag vill också berätta om mitt första och enda personliga möte med byggmästare Harry Karlsson. Han var en välkänd profil i Lund. Många hus byggdes i hans regi och han hade ett bra samarbete med arkitekten Ingeborg Hammarskjöld-Reiz,

1967 avyttrade han sitt byggnadsföretag till John Mattsson AB, JM, men han fortsatte med att ha kontroll över byggandet av de 92 husen här i våra tre gränder. Arbetschef för byggandet var Hilding Bjerner, biträdande arbetschef blev Per Kullman.

Efter att vi, Leif och jag, i flera år bott på olika ställen i Bjärred och i Lund, erbjöd Harry Karlsson oss en lägenhet på Sofiavägen. Det var egentligen en trea men ett rum var reserverat för Sven Harry, Harry Karlssons son, när han kom till stan för att besöka sin far. Vi var mycket glada och tacksamma över vår tvåa och vi var måna om att hålla den städad och fin för det kunde ju hända att Harry Karlsson kunde komma för att se hur vi skötte oss i hans lägenhet.

Plötsligt en dag meddelande Harry Karlsson att han skulle komma. Jag blev riktigt nervös inför hans besök men allt avlöpte väl. Där stod han i vår tambur, en ganska kortväxt och satt person, i sin beige färgade ulster, med plommonstopet på huvudet och en rejäl promenadkäpp i handen. Han verkade nöjd med oss som hyresgäster trots att Leif gjort om badrummet och murat ett badkar i svart kakel med inbyggnad i väggen för två och annat. Jag minns inte så noga, men nog tror jag att Leif frågat Harry Karlsson om lov att få göra om badkaret. Det var ju inte i bästa skick när vi flyttade in i lägenheten. Oj, vad jag putsade detta badkar! Varenda fläck syntes ju om man inte skötte det ordentligt. Här på Notariegränden 52 fick jag inget sådant badkar, ville inte heller ha något. Det var för krävande och jobbigt.

Jag måste också berätta om en annan känd profil i vårt område nämligen Harry Eriksson. Han anställdes som fastighetsskötare och vaktmästare av vår ekonomiska förening. Med en månadslön på 2066 kr och 66 ören. Han hade sitt kontor i tvättstugan, och han hade också en egen telefon dit man kunde ringa om man behövde hjälp med något. Här hade han ett lager av skruvar, spikar och glödlampor och allt annat, som kunde vara bra att ha vid små reparationer. Han var en vänlig och gladlynt person, alltid villig att hjälpa oss husägare med än det ena, än det andra. Det kunde röra sig om att byta glödlampor, klippa gräsmattor eller passa våra hus och trädgårdar när vi var bortresta. På vintern var det han som plogade våra gränder. Tyvärr hade föreningen inte råd med en vaktmästare på heltid. Sorgligt att vi inte fick behålla honom som heltidsanställd men Harry var nöjd. Det passade honom bättre att vara timanställd så att han fick mera tid för familjen. Därför sade han upp sig men fortsatte som timanställd att hjälpa oss fram till år 1993.

I dag är vårt område med de tre gränderna ett omtyckt men tyst och tillbommat område. De flesta av oss är pensionärer. Flera av oss, cirka 10%, har bott här sedan husen byggdes 1968 och 1969. Vi trivs med våra hus och med omgivningen men för min del saknar jag den öppenhet som fanns här förr om åren.

Till min glädje har nu flera barnfamiljer köpt hus och flyttat in och våra gränder kan då åter fyllas med barns lekar, glädje och støj.

För oss äldre är husen mycket praktiska och handikappvänliga. Med ett trappsteg från hallen är vi bums ute trädgården, och källaren behöver vi kanske inte besöka varje dag. Helt nära våra hus finns en stor park, som med sina träd och buskar ger grönska och skugga om dagarna skulle bli för varma. Det är, som en mäklare skriver, ett bekvämt och lättskött boende på barnvänligt område. Det är nära till grundskolor och rekreationsområden och till Fäladstorget med vårdcentral, apotek, tandläkare, kyrka, restaurang och ICA-butik.

Jag har aldrig ångrat vårt val av hus. Jag trivs bra och känner mig trygg med att vara fäladsbo.

Ann-Mari Madsen, Notariegränden 52